

TWEE DICTATORS

1. MUSSOLINI, de Caesar-imitatie

Het in een vroeger artikel behandelde boek van Gunther, waaraan ik nu ook weer verschillende interessante bijzonderheden ontleen, is aanleiding voor een confrontatie van een tweetal schijnbaar zeer verschillende, in wezen toch gelijkgezinde groote figuren: Mussolini en Stalin.

Benito Mussolini werd 29 Juli 1883 in een klein dorpje in de Romagna, als zoon van een revolutionnair smid, den anarchist van de dorpsmarkt, geboren.

De tot museum ingerichte slaapkamer van zijn geboortehuis is als symbool van de bijzonder behoeftige levensomstandigheden, waarin hij „geboren en getogen werd,” bewaard gebleven.

Evenals Stalin is Mussolini op aandringen van zijn moeder naar een religieuze school gegaan, hoewel zijn vader volkomen anti-clericaal was.

Tot zijn negentiende jaar was hij onderwijzer, doch door zijn anarchistische gezindheid moest hij uitwijken naar Zwitserland, waar hij als arbeider op een chocoladefabriek in zijn levensonderhoud voorzag, — tot hij ook daar door zijn politieke agitatie met de politie in conflict kwam, in de gevangenis gezet werd, en van het eene Zwitsersche kanton naar het andere verdreven werd.

In totaal, in Italië zoowel als in Zwitserland, is Mussolini elf maal gearresteerd.

Zeer zeker hebben zijn ervaringen in de gevangenis zijn tegenwoordig uitgesproken claustrophobia (engte-vrees) tengevolge gehad.

Hij heeft geweigerd, de blauwe grotten van Capri binnen te gaan, en het is duidelijk, dat zijn bekende voorkeur voor reusachtige kamers — zooals zijn werkvertrek in 't Palazzo Venetia, dat zestig bij veertig voet is, — een soort compensatie vormt voor de kleine gevangencellen uit zijn jeugd.

In 1914 keerde hij naar Italië terug, waar hij de volgende jaren als heftig socialist gewerkt heeft, met journalistieken arbeid zijn brood verdienend.

De groote oorlog, die ook naar Italië oversloeg, was oorzaak van zijn uitzetting uit de socialistische partij. Mussolini, kort tevoren nog anti-militarist, riep met kracht op tot de wapens, in het met hulp van Fransch geld opgerichte en nog steeds onder zijn leiding staande blad „Popolo d'Italia.” Want Frankrijk wilde natuurlijk dolgraag Italië aan haar zijde in den oorlog hebben.

„Om te begrijpen, waarom hij krijgslustig werd,” schrijft Dr Finer in zijn diepgaande studie „Mussolini's Italië,” „hoeft men slechts zijn fysiek te bekijken.”

Na den oorlog, 23 Maart 1919, begint eigenlijk zijn eerste fascistische werkzaamheid.

Zelf nog socialist, zij het geen partijlid, had hij toen de eerste „fasci-di-combattimento” geformeerd, uit mannen, die zich bij hem aansloten, en die ook deelneming aan den oorlog geëischt hadden.

Fascio is het Italiaansche woord voor groep of bundel; voor Mussolini was het prachtig geschikt als symbool voor de fasces van het keizerlijke Rome.

„Wij, de overwinnaars, die teruggekeerd zijn,” zei hij, „eischen het recht om Italië te regeeren.”

Na veel ondergrondse politiek kwam na den opmarsch naar Rome, in October 1922, de volledige zege voor Mussolini. Door bluf trachtte hij de regering, die eigenlijk geen regering was over het door burgeroorlogen verscheurde volk, eronder te krijgen.

De met veel fanfares

ieder jaar opnieuw herdachte opmarsch naar Rome, was eigenlijk in 't geheel geen opmarsch. De fascistenaamen een aantal steden in bezit, terwijl het leger neutraal toekkeek. Mussolini is rustig per slaapwagen naar Rome gereisd, en de vijftig duizend fascistena, die zich daar verzameld hadden, werden den volgenden dag kalmjes verspreid.

Hij was er zeker van, dat de koning hem nu premier zou maken, wat ook inderdaad geschiedde.

Precies als Hitler tien jaar later, heeft hij eerst een coalitie-regering gevormd, om daarna de niet-fascistena eruit te zetten.

Evenals Hitler met Roehm c.s. deed, werd ook in Italië de lastige dwarskijker Matteotti uit den weg geruimd. En zonder verdere critiek leefde zijn regime voort.

Dan komt zijn nieuwe, droeve beroemdheid, als bewerker van den Abessynischen oorlog.

Het is interessant om in dit verband even te herinneren aan Mussolini's houding tegenover den Turksch-Italiaanschen oorlog van 1911-'12, eveneens in Afrika uitgevochten, en toen door Mussolini heftig bestreden als een ongeoorloofde, imperialistische misdaad.

Hij heeft toen zelf een anti-oorlogstaking georganiseerd, en daarvoor vijf maanden in de gevangenis gezeten!

Letterlijk schreef hij toen: „De Lybische oorlog, en de kranten-artikelen, die hem uitgelokt hebben, zijn typische manifestaties van nationalistisch delirium tremens!”

En in een nummer van de „Avanti” schreef hij, — lét wel dezelfde Mussolini van 1935! —: „Wij leven op het oogenblik in een nationalistisch Italië, dat worstelt om haar zwaard tot wet, en haar leger tot de nationale school te maken! Maar zij die denken dat overwicht van het militarisme een teeken van kracht is, hebben het bij het verkeerde eind. Sterke naties hebben besef van verhoudingen. Het nationalistische, militaristische Italië geeft het bewijs, dat haar dit volkomen ontbreekt. Zoo kan het gebeuren, dat een miserabele veroveringsoorlog gevierd wordt als een Romeinsche triomf!”

Is 't niet ongelooflijk, dit verschil tusschen den Benito Mussolini van 1911 en dien van thans?

Mussolini tracht in alles zijn grooten held uit de geschiedenis, Julius Caesar, na te komen. Hij heeft zich nauw met hem vereenzelvigd. Hij is de auteur van een stuk over Julius Caesar, en heeft over zijn tweede groote voorbeeld, Napoleon — dien hij steeds nog als Italiaan beschouwt — „Campo di Maggio” geschreven, dat diens leven tijdens de beroemde honderd dagen behandelt.

Hij heeft, zelf nog steeds journalistisch werkzaam voor de „Popolo d'Italia,” een voorliefde voor persmensen, en is de meest toegankelijke staatsman ter wereld voor hen.

Mussolini weet, dat interviews de best denkbare propaganda zijn; daarom is hij er zóó vrijgevig mee, dat iedere derderangs krantenman toegang tot hem krijgen kan.

De meeste krantenmensen en redacteuren kunnen geen weerstand bieden aan hun ijdelheid, een gesprek met een dictator of staatshoofd te voeren; en wanneer zij eenmaal door Mussolini ontvangen zijn, krijgen zij een gevoel van verplichting, dat hun objectiviteit beïnvloedt.

Het is voor een middelmatig journalist zeer moeilijk minder gunstig te schrijven over een werkzaam en belangrijk man, imposant door zijn fysieke, mannelijke schoonheid bovendien, die zoo welwillend geweest is, een uurtje met hem te willen praten.

Ook de publicaties, in Nederlandsche Christelijke dagbladen over hem verschenen, bewijzen hoe juist Mussolini, groot menschenkenner als hij is, dit ingezien heeft!

Mussolini onderscheidt zich in zooverre van andere dictators, dat hij een symbool van blijvend karakter boven zich gehandhaafd heeft: koning Vittorio Emanuel III, die ook niets anders dan een symbool meer is. Zijn betrekkingen tot Mussolini zijn, in tegenstelling tot de praatjes die daarover wel eens gaan, uitstekend. Hij heeft het rustig, kan zich geheel aan zijn hobby, het verzamelen van munten, wijden, en Mussolini regeert well

G. J. Peelen

Het „symbool” van Mussolini.